

Phương pháp giảng dạy Tư duy lâm sàng

BS. Nora Yusuf Osman

CÁC PHẦN SẼ TRÌNH BÀY

- **Xây dựng bối cảnh**
  - **Bác sĩ tư duy như thế nào**
- **Siêu nhận thức**
- **Các lỗi tư duy**
- **Phương pháp giảng dạy**

Lời kể của một BN nữ 29 tuổi

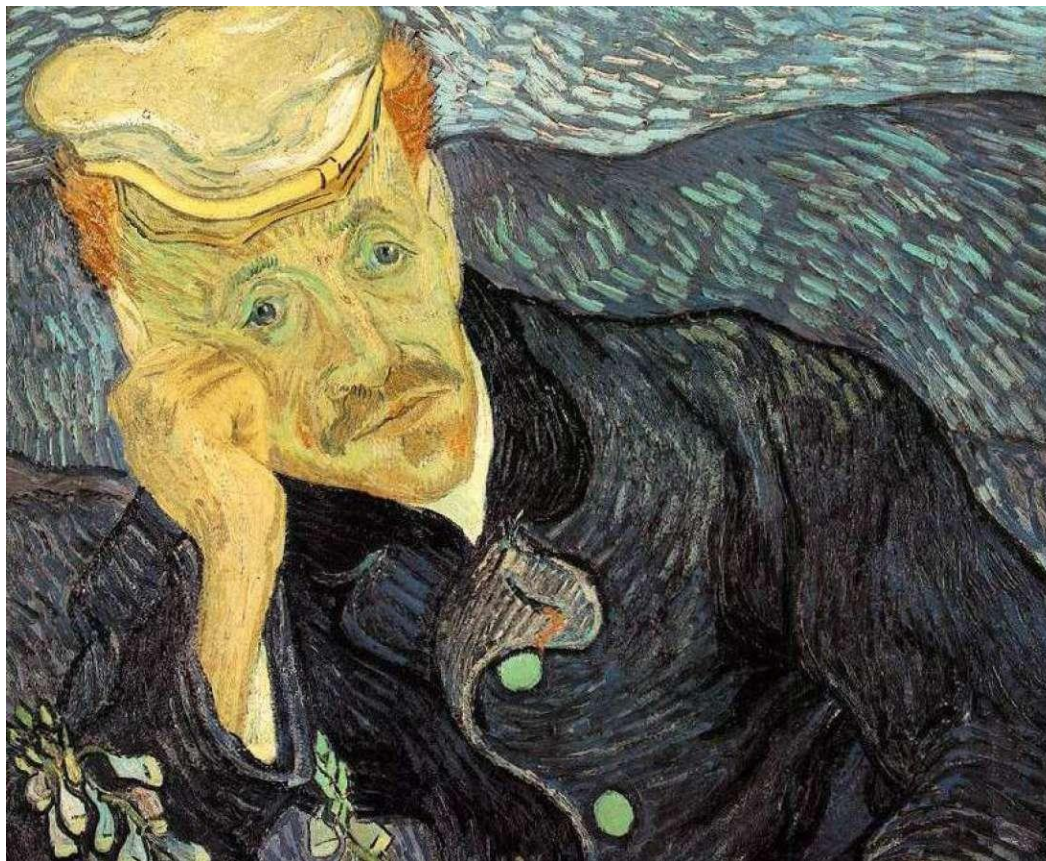
Sáng nay thức dậy tôi cảm thấy rất tệ. Tôi nghĩ mình bị sốt. Bụng rất đau, nhất là vùng dưới rốn. Tôi chưa ăn gì từ tối qua. Tôi nghĩ là tôi sắp có sắp kinh, nhưng kinh nguyệt của tôi không đều nên tôi không chắc. Tôi thường bị đau bụng kinh mỗi khi đến kì, nhưng lần này tệ hơn bình thường. Tôi đã thử uống paracetamol nhưng không đỡ. Hôm nay chồng tôi đưa tôi tới đây.

Cách chúng tôi dạy sinh viên tư duy

- Nhận dạng kiểu hình
- Tìm câu trả lời đúng
- Các lối tắt
- Các thiên kiến
- Liệt kê, toán đồ, ghi nhớ

CÁCH BÁC SĨ TƯ DUY

**NHẬN DẠNG
KIỂU HÌNH**

**LẬP LUẬN
THEO TOÁN ĐỒ**

**ĐẶT CÁC GIẢ
THUYẾT**

**PHƯƠNG PHÁP
ĐÁNH GIÁ
TOÀN DIỆN**

Phương pháp đánh giá toàn diện

- Thu thập thông tin toàn diện
- Khám lâm sàng hệ thống
- Xét nghiệm cận lâm sàng bao quát
- Thường được sinh viên và BS chưa có nhiều kinh nghiệm ưa dùng
- Ưa dùng trong giảng dạy trên bệnh nhân nội trú (ở Mỹ)

Phương pháp đánh giá toàn diện

- Thu thập thông tin toàn diện
- Khám lâm sàng hệ thống
- Xét nghiệm cận lâm sàng bao quát
- Thường được sinh viên và BS chưa có nhiều kinh nghiệm ưa dùng
- Ưa dùng trong giảng dạy trên bệnh nhân nội trú (ở Mỹ)
- **NHƯỢC ĐIỂM: tốn thời gian, đắt tiền, rủi ro cho bệnh nhân**

Tư duy theo toán đồ

- Phương pháp logic nhất quán không thay đổi giữa bệnh nhân này với bệnh nhân khác
- Thường phù hợp nhất trong trường hợp ít chẩn đoán phân biệt hoặc cần ít thông tin
- Ví dụ: Ra máu âm đạo sau mãn kinh

Tư duy theo toán đồ

- Phương pháp logic nhất quán không thay đổi giữa bệnh nhân này với bệnh nhân khác
- Thường phù hợp nhất trong trường hợp ít chẩn đoán phân biệt hoặc cần ít thông tin
- Ví dụ: Ra máu âm đạo sau mãn kinh
- **HẠN CHẾ: cứng nhắc, có thể dẫn tới bỏ sót chẩn đoán**

Đặt ra giả thuyết

- Quá trình lặp đi lặp lại bắt đầu từ giả thuyết đầu tiên
- Thu thập thông tin để kiểm tra giả thuyết
- Đánh giá lại giả thuyết dựa trên thông tin mới

Đặt ra giả thuyết

- Quá trình lặp đi lặp lại bắt đầu từ giả thuyết đầu tiên
- Thu thập thông tin để kiểm tra giả thuyết
- Đánh giá lại giả thuyết dựa trên thông tin mới
- **HẠN CHẾ: kết luận quá sớm, đưa ra quyết định vội vàng**

Nhận dạng kiểu hình

- Chẩn đoán nhanh dựa trên các kiểu hình và kinh nghiệm lâm sàng
- Được những bác sĩ lâm sàng giàu kinh nghiệm ưa dùng
- “Tôi đã từng gặp trường hợp này rồi...”
- Ví dụ: Viêm mủm trên lõi cầu ngoài xương cánh tay, Zona thần kinh

Nhận dạng kiểu hình

- Chẩn đoán nhanh dựa trên các kiểu hình và kinh nghiệm lâm sàng
- Được những bác sĩ lâm sàng giàu kinh nghiệm ưa dùng
- “Tôi đã từng gặp trường hợp này rồi...”
- Ví dụ: Viêm mủm trên lõi cầu ngoài xương cánh tay, Zona thần kinh
- **HẠN CHẾ:** kết luận quá sớm, bỏ sót chẩn đoán

SIÊU NHẬN THỨC

Tư duy về tư duy; học một vấn đề thông qua lập kế hoạch, theo dõi, đánh giá và lĩnh hội

“Nhận thức và hiểu biết về các quá trình tâm lý để có thể ghi nhận, điều chỉnh và hướng các quá trình này tới một mục tiêu mong muốn.”

Harris and Hodges, 1995

Ca bệnh nhân nữ 29 tuổi

"Sáng nay thức dậy tôi cảm thấy rất tệ. Tôi nghĩ mình bị sốt. Bụng rất đau, nhất là vùng dưới rốn. Tôi chưa ăn gì từ tối qua. Tôi nghĩ là tôi sắp có sắp kinh, nhưng kinh nguyệt của tôi không đều nên tôi không chắc. Tôi thường bị đau bụng kinh mỗi khi đến kì, nhưng lần này tệ hơn bình thường. Tôi đã thử uống paracetamol nhưng không đỡ. Hôm nay chồng tôi đưa tôi tới đây. "

Tiền sử khỏe mạnh, hiện không dùng thuốc gì.

BN và chồng đã cố gắng có thai 3 tháng nay. Họ ăn hậu sống ở bữa tiệc tối qua. Bệnh nhân không hút thuốc, uống rượu hay sử dụng bất cứ chất kích thích nào.

Ca bệnh nhân nữ 29 tuổi

Khám lâm sàng:

Nhiệt độ: 38.6C Nhịp tim: 120 Huyết áp: 108/60 Nhịp thở: 20

Trông không được khỏe, nằm trên giường

Phổi không ran

Tim mạch: bình thường

Khám bụng: cảm ứng phúc mạc và ấn đau vùng góc phần tư dưới phải

Khám phụ khoa: đau bên phải, chuyển động cổ tử cung không đau

Làm việc nhóm

- Thảo luận ca lâm sàng theo nhóm 3-4 người
- Quý vị tư duy về ca này như thế nào?
- Quý vị sẽ hướng dẫn sinh viên về ca này như thế nào?
- Chúng ta có thể dùng sườn ý nào cho sinh viên?

SUY LUẬN LÂM SÀNG

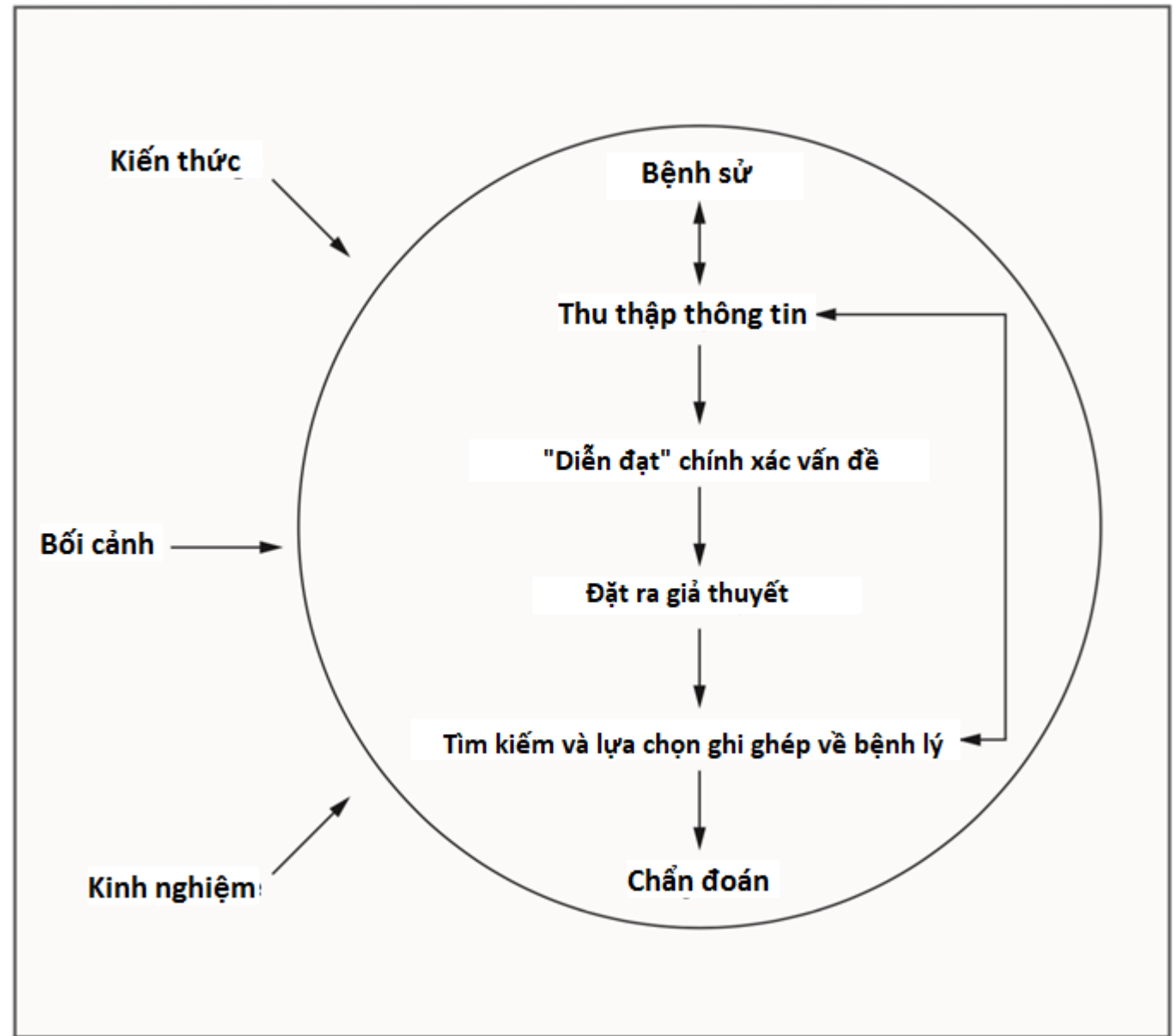
Quy trình lặp lại vô thức – Tư duy bắt đầu ngay lập tức

Tư duy về các chẩn đoán phân biệt trong bối cảnh của bệnh nhân

Các câu hỏi được định hướng theo bối cảnh

Vấn đề - Giả thuyết – Ghi chép về bệnh lý

Quá trình này dẫn đến việc tìm kiếm thêm các thông tin

**BỐI CẢNH LÂM
SÀNG, LÝ DO ĐI
KHÁM**

**THU THẬP
THÔNG TIN**

**GHI CHÉP VỀ
BỆNH LÝ**

**TINH CHỈNH LẠI
TÓM TẮT**

**TINH CHỈNH LẠI
GIẢ THUYẾT**

CÁC LỖI TRONG CHẨN ĐOÁN

- Bám vào 1 chẩn đoán
- Định kiến về sự có sẵn
- Quy kết
- Chủ nghĩa kinh nghiệm
- Chẩn đoán là thai ngoài tử cung, đây là điều đầu tiên tôi nghĩ tới.
- BN tôi vừa xem bị thai ngoài tử cung.
- Ở tuổi bệnh nhân này rất hay gặp thai ngoài tử cung
- Cô ta quá già để bị viêm ruột thừa

HẤP DẪN NGƯỜI HỌC

CHÚNG TA CÓ THỂ LÀM GÌ

HẤP DẪN NGƯỜI HỌC

CHÚNG TA CÓ THỂ LÀM GÌ

- Khởi gợi các kiến thức đã có
- Sử dụng loại câu hỏi “thế nào” thay vì “cái gì”
- Luyện tập “phát biểu vấn đề”
- Mô hình nói ra suy nghĩ
- Tăng cường tự đánh giá
- Khuyến khích sinh viên nói ra quá trình tư duy
- Dạy sinh viên gọi tên và nhận ra các định kiến và các lỗi khác trong tư duy

HẤP DẪN NGƯỜI HỌC

Các câu hỏi khuyến khích tư duy

- Em tiếp cận vấn đề này như thế nào...
- Em có nghĩ ra ví dụ nào về...
- Tình huống sẽ thay đổi thế nào nếu...
- Chúng ta có thể làm rõ vấn đề này như thế nào?

Các câu hỏi không khuyến khích tư duy

- Liệt kê các nguyên nhân thường gặp đau bụng ở phụ nữ.
- Chẩn đoán phân biệt là gì?
- Em muốn biết gì?
- Em muốn kê xét nghiệm gì?

Sinh viên trình bày

Đây là bệnh nhân nữ 29 tuổi, có hoạt động tình dục, tiền sử thống kinh, hôm nay đến khám vì đau bụng nhiều sau khi ăn hầu tối qua. Tháng này cô ta chưa có kinh. Khám thấy sốt và đau bụng dữ dội ở góc phần tư dưới phải. Có thể cô này đang có một ổ nhiễm trùng mặc dù có vẻ là chưa ngoài tử cung hơn, vì cô ta và chồng đang cố gắng có con. Bệnh nhân em vừa xem bị chưa ngoài tử cung và biểu hiện hết như thế này.

Làm việc nhóm

- Làm việc theo cặp
- Phát hiện các lỗi trong biện luận của sinh viên
- Thực hành các câu hỏi giúp sinh viên phát triển tư duy lâm sàng

Sườn ý cho sinh viên

- Bệnh hay không bệnh
- Bình thường hay bất thường
- Tiếp cận theo giải phẫu
- Theo sinh lý bệnh hay quy tắc VINDICATES—vascular (mạch máu), infectious (nhiễm trùng), neoplastic (ung thư)...
- Khác?

TÓM TẮT

- **Xây dựng bối cảnh**
  - **Bác sĩ tư duy như thế nào**
- **Siêu nhận thức**
- **Các lỗi tư duy**
- **Phương pháp giảng dạy**
  - **Sườn ý**
  - **Các câu hỏi phát triển ý tưởng**

Cảm ơn nhiều